Minister Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DWM-WUM.055.3.2026.PP
Warszawa, 16 lipca 2026 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczpospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie senatorskie nr BPS/043-59-1532-MN/26

Szanowna Pani Marszałek,

składam na Pani ręce odpowiedź na oświadczenie Senatora RP Pana Krzysztofa Bieńkowskiego, złożone podczas 59. posiedzenia Senatu w dniu 21 maja 2026 r. *w sprawie odpływu polskich naukowców za granicę, zwiększenia stabilności funkcjonowania Sieci Badawczej Łukasiewicz oraz programu strategicznego rozwoju polskich instytutów badawczych i technologicznych.*

Szanowny Panie Senatorze,

w odpowiedzi oświadczenie senatorskie w sprawie odpływu polskich naukowców za granicę, zwiększenia stabilności funkcjonowania Sieci Badawczej Łukasiewicz oraz programu strategicznego rozwoju polskich instytutów badawczych i technologicznych, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

1. **Czy prowadzone są obecnie analizy dotyczące skali odpływu polskich naukowców za granicę oraz przyczyn tego zjawiska?**

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) nie prowadzi szczegółowych analiz dotyczących skali oraz przyczyn podejmowania pracy naukowej za granicą przez osoby wykształcone w Polsce.

2. **Czy planowane są zmiany mające na celu zwiększenie stabilności funkcjonowania Sieci Badawczej Łukasiewicz oraz ograniczenie destabilizujących reorganizacji?**

Zmiany mające na celu zwiększenie stabilności funkcjonowania Sieci Badawczej Łukasiewicz zostały już wprowadzone, a trwające reorganizacje dotyczące instytutów Sieci są ich konsekwencją. Wszelkie działania reorganizacyjne są podejmowane na podstawie danych, aby zwiększać efektywność działania i wspierać realizację projektów z zakresu bezpieczeństwa, obronności oraz technologii przyszłości. Przykładami takich działań są m.in. podwyższenie o 100 proc. finansowania Łukasiewicz – Instytutu Sztucznej Inteligencji i Cyberbezpieczeństwa, budowa i wyniesienie satelity SPARK w ramach Programu Badań Kosmicznych Sieci Badawczej Łukasiewicz, czy też akceleracja technologiczna programów Piorun i Borsuk oraz amunicji krążącej produkowanej przez polskie spółki przemysłu zbrojeniowego. W tych działaniach dodatkowym elementem stabilizującym są długofalowe partnerstwa strategiczne nawiązywane z wiodącymi podmiotami rynku nie tylko polskiego, ale też globalnego.

Telefon: +48 22 52 92 718
adres e-mail: kancelaria@mnisw.gov.pl
gov.pl/nauka

ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

3. **Jakie konkretne działania podejmowane są w celu zachęcenia polskich naukowców pracujących za granicą do powrotu do kraju?**

MNiSW od wielu lat jest zaangażowane w kreowanie aktywnej polityki stypendialnej, adresowanej przede wszystkim do studentów i naukowców polskiego pochodzenia. Działania te są od 2017 r. prowadzone za pośrednictwem Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA), która stara się m.in. przyciągać do Polski polskich naukowców zainteresowanych prowadzeniem badań w polskich jednostkach naukowych.

Wśród kluczowych instrumentów służących zachęcaniu polskich naukowców pracujących za granicą do powrotu do kraju znajdują się m.in. następujące programy:

- Program Polskie Powroty NAWA, który od lat niezmiennie jest jednym z pięciu flagowych programów NAWA. Celem programu jest wspieranie rozwoju kariery naukowców polskiego pochodzenia, którzy wyróżniają się osiągnięciami naukowymi i wracają do Polski po okresie pracy naukowej za granicą.

  Od momentu uruchomienia programu stypendium przyznano ponad 90 naukowcom. W ostatnich latach utrzymuje się stałe zainteresowanie programem — w trzech ostatnich naborach liczba złożonych wniosków wahała się od 28 do 43. Przykładowo w ostatnim naborze rozpoczętym w 2024 r. (rozstrzygniętym w 2025 r.) złożono 43 wnioski, z czego 11 otrzymało finansowanie.

- Komponent Krajowy Programu Bekker NAWA, którego celem jest zapewnienie rozwoju kariery naukowej stypendystów Programu Bekker NAWA.

Ponadto MNiSW wspiera prowadzenie badań na najwyższym światowym poziomie poprzez finansowanie udziału Polski w międzynarodowych infrastrukturach badawczych. Polska jest członkiem 30 takich konsorcjów, a składki członkowskie finansowane głównie ze środków MNiSW wyniosą w 2026 r. ok. 260 mln zł. Uczestnictwo w tych infrastrukturach zapewnia polskim naukowcom dostęp do unikatowej aparatury badawczej i czasu badawczego w czołowych światowych ośrodkach, takich jak CERN Europejska Organizacja Badań Jądrowych) czy eksperyment Hyper-Kamiokande w Japonii.

MNiSW regularnie monitoruje wykorzystanie przez polskich naukowców dostępu do międzynarodowych infrastruktur badawczych oraz rozwija ofertę dostępnych dla nich zasobów badawczych, m.in. poprzez działania na rzecz udziału Polski w nowych projektach, takich jak *Extreme Light Infrastructure* czy OPERAS (*Open Scholarly Communication in the European Research Areas in social sciences and humanities*). Równolegle Sieć Badawcza Łukasiewicz konsekwentnie wzmacnia umiędzynarodowienie swojej działalności, rozwijając współpracę z czołowymi europejskimi instytucjami badawczymi i partnerami przemysłowymi. Sprzyja to przyciąganiu oraz utrzymywaniu wysoko wykwalifikowanych naukowców, oferując im możliwość realizacji projektów o międzynarodowym znaczeniu, dostęp do światowej klasy infrastruktury badawczej oraz współpracę z renomowanymi ośrodkami naukowymi i technologicznymi.

Udział projektów zagranicznych w ogólnej liczbie projektów realizowanych przez Sieć Badawczą Łukasiewicz rośnie z roku na rok. W 2023 r. było to 9%; w 2025 r. zaś aż 15%. Udział dofinansowania ze źródeł zagranicznych w całkowitej kwocie wydatkowanej na projekty B+R przez nasze instytuty w poszczególnych latach wzrósł od 15% w 2023 r., do 30% w 2025 r. Innymi słowy, blisko co 3 złotówka pozyskana na realizację projektów w 2025 r. pochodziła ze źródeł zagranicznych.

17 października 2025 r. Centrum Łukasiewicz podpisało porozumienie o współpracy z *Joint Research Centre* (JRC) Komisji Europejskiej. Jest to pierwsze tego typu porozumienie zawarte

przez JRC z polską instytucją, otwierające dostęp do wspólnych działań badawczych, projektów prenormatywnych oraz infrastruktury badawczej JRC. W ramach współpracy zainicjowano m.in. działania operacyjne, w tym przygotowanie wspólnych inicjatyw badawczych np. w zakresie AI i transformacji energetycznej (technologiach wodorowych czy energetyce jądrowej).

4. **Czy przygotowywany jest długofalowy program strategicznego rozwoju polskich instytutów badawczych i technologicznych?**

W Polsce funkcjonuje 68 instytutów badawczych, z czego 31 posiada status państwowego instytutu badawczego.

W 2010 r. wszedł w życie pakiet ustaw reformujących polską naukę, w tym ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o instytutach badawczych*, przekształcająca jednostki badawczo-rozwojowe w instytuty badawcze. W świetle jej przepisów instytuty badawcze są państwowymi jednostkami organizacyjnymi, tworzonymi w celu prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych, których wyniki znajdują zastosowanie w praktyce, a także transferu wyników tych badań i prac do życia społeczno-gospodarczego. Instytuty badawcze posiadają osobowość prawną, mogą prowadzić działalność gospodarczą, tworzyć spółki kapitałowe i przystępować do spółek już istniejących. Instytuty badawcze mogą także, współpracując z przedsiębiorcami, tworzyć centra naukowo-przemysłowe.

Ustawa o instytutach badawczych stworzyła instytucjonalne podstawy do działania instytutów badawczych, które wraz z instytutami działającymi w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz tworzą segment systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w którym prowadzone przez naukowców badania naukowe i prace rozwojowe w największym stopniu odpowiadają na potrzeby gospodarki, w konsekwencji przyczyniając się do zwiększenia absorpcji funduszy unijnych i przyspieszenia rozwoju gospodarczego.

W MNiSW prowadzone są obecnie prace koncepcyjne nad projektem odrębnej nowelizacji ustawy o instytutach badawczych. Projekt ma na celu wprowadzenie niezbędnych zmian o charakterze porządkującym i poprawiającym jakość funkcjonowania instytutów badawczych. Proponowane regulacje zmierzają do zapewnienia większej spójności systemu prawnego oraz wyeliminowania niejasności interpretacyjnych ujawnionych w toku stosowania ustawy. W projekcie proponuje się wprowadzenie rozwiązań merytorycznych, mających istotne znaczenie dla sprawnego funkcjonowania instytutów badawczych.

W ramach przygotowań do opracowania projektu przeprowadzone zostały prekonsultacje z interesariuszami, które pozwoliły na identyfikację kluczowych potrzeb regulacyjnych oraz kierunków niezbędnych zmian. W oparciu o wyniki prekonsultacji przygotowywany jest *projekt ustawy o zmianie ustawy o instytutach badawczych*, a kolejnym krokiem będzie wystąpienie z wnioskiem o wpis projektu do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

W przypadku podmiotów tworzących Sieć Badawczą Łukasiewicz długofalowy program strategicznego rozwoju znajduje się w Strategii Sieci Badawczej Łukasiewicz na lata 2025-28 oraz 2025-34, przyjętej w grudniu 2024 r. Dodatkowo w roku 2025 zostały opracowane wieloletnie plany działalności wszystkich instytutów Sieci w perspektywie do 2034 r. wraz z modelami finansowymi. Pierwszy raz w historii organizacji wprowadzono kulturę planowania w ujęciu wieloletnim, ważną dla funkcjonowania każdej organizacji rynkowej.

W marcu 2026 r. Centrum Łukasiewicz ogłosiło pierwszy wieloletni projekt strategiczny: Program Badań Kosmicznych Sieci Badawczej Łukasiewicz. Będzie się on składać z kilkudziesięciu projektów badawczych zaplanowanych do 2035 r. Skupią się one na trzech

obszarach: rozwijaniu platform satelitarnych, technologiach wynoszenia ich na orbitę oraz pracach nad tzw. ładunkami użytecznymi (aparaturą badawczą lub innym oprzyrządowaniem umieszczonym w kosmosie). Zakres Programu Badań Kosmicznych jest zgodny zarówno z krajowymi priorytetami B+R (w szczególności związanymi z obronnością kraju), jak i z kierunkami wyznaczanymi przez Europejską Agencję Kosmiczną.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Andrzej Szeptycki
Podsekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.

Telefon: +48 22 52 92 718
adres e-mail: kancelaria@mnisw.gov.pl
gov.pl/nauka

ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa